

3. Jorge Cham, Daniel Whiteson: Často kladené otázky o vesmíru (Práh 2022). Název knihy působí dojmem nebetyčné nudy. Další instantní příručka z poličky vyhrazené pro rychlokvašené bestsellery? Nenechte se mýlit, za každou z otázek se skrývá pečlivě zpracovaný příběh, který čtenáři jednu otázku zodpoví a dalších sto otevře. Jorge Cham knihu doprovodil četnými ilustracemi, v jejichž vizuálním stylu fanoušci bezpečně rozpoznají autora populárních komiksových stripů PhD Comics.

● **Petr Zajíček, speleolog a geolog, Správa jeskyní ČR**

1. S. Opluštil, J. Zajíc, J. Svoboda: Pralesy a jezera mladších prvohor. Když uhlí bylo ještě zelené (Academia 2022). Kniha je velmi krásně graficky zpracovaná. Obsahuje instruktivní a didaktické ilustrace a fotografie k daným tématům. Nutno poznamenat, že rekonstrukce prostředí na planetě Země v jednotlivých geologických érách jsou vždy mimořádně sofistikované a propracované. Člověk si tak v dnešní době může udělat představu, jak krajina a její biotopy v té době vypadaly. A zvláště

období mladších prvohor, kdy na souši bujela pestrá vegetace a po povrchu se proháněli krytolebci a vzduchem létaly obří vážky, je nesmírně atraktivní. Fundované texty jsou psány s ohledem na odbornost, ale zároveň jsou čtivé a srozumitelné. Publikace je tak vhodná pro odbornou i laickou veřejnost a přináší cenné informace.

● **Eva Zažímalová, biochemička, rostlinná fyzioložka, předsedkyně AV ČR**

1. Meriel Lland, Michael Leach: Moderní encyklopedie pro děti – Zvířata (Fragment 2022)

2. Victor Lloret Blackburn, House Wujii Tecnoscienza: Marie Curie. Vědkyně, která získala dvě Nobelovy ceny (Moji hrdinové 2022)

3. Dian Fosseyová: Gorily v mlze (CPress 2022)

● **Jan Žďárek, entomolog**

V poslední době vyšlo několik pozoruhodných titulů, ale nejvíce mne zaujala kniha kolektivu autorů pod vedením prof. Michala V. Marka Klimatická změna – příčiny, dopady a adaptace (Academia 2022). Je to obsáhlé dílo poskytující zasvěcený pohled

na problematiku, která by nám neměla být lhostejná v době, kdy se dění na planetě vychyluje z rovnováhy, její biodiverzita závrtným tempem upadá a vědci hledají odpověď na otázky, co je toho příčinou a jak to můžeme – pokud začneme okamžitě jednat – ještě napravit.

Výsledky ankety

Nejčastěji byly jmenovány dva tituly – S. Opluštil, J. Zajíc, J. Svoboda: Pralesy a jezera mladších prvohor. Když uhlí bylo ještě zelené (Academia 2022) a J. A. Šturma, O. Sedláček, P. Šípek, D. Storch: Planeta Praha. Průvodce nečekaně pestrou přírodou města (Jakost 2022). Jako druhá se umístila kniha od L. Bureše Fenomén Velká kotlina. 1. Flóra, vegetace, fauna (Academia 2022) a o pomyslné třetí místo se dělí Těla rostlin J. Klimešové (Academia 2022) a Jantarová stezka P. Boliny, J. Martínka, V. Cílka a P. Šlézara (Academia 2022).

Všem zúčastněným v anketě velmi děkujeme. Texty byly redakčně upraveny.

Lucie Juříčková

RECENZE

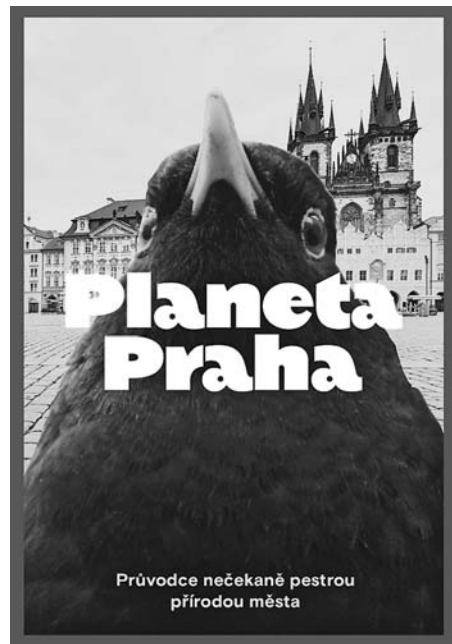
Jan Albert Šturma, Ondřej Sedláček, Petr Šípek, David Storch: Planeta Praha. Průvodce nečekaně pestrou přírodou města – Nová vlna popularizace

Novou vlnou se obvykle rozumí silná umělecká generace, která svou tvorbou jakoby smete tu starou, a to především novými vyjadřovacími prostředky, ale i tématy. Známe rumunskou filmovou novou vlnu, či třeba literární edici New weird. Nemohu se zbavit dojmu, že taková nová vlna či New weird se u nás objevuje v popularizační literatuře a podobně jako zmíněné edici je i jí inspirací městské prostředí. Není divu, ve městech žije většina lidí, na venkov nebo do „divoké“ přírody se jezdí jen na výlety. Ne, že by fascinace přírodou města byla až tak nová, první vlaštovkou se stala skvělá knížka Julia Komárka Neznámá tvář Prahy z r. 1941. Ale stejně, jako se rychle mění příroda měst, mění se i vyjadřovací prostředky. Planeta Praha může být vlajkovou lodí této nové popularizační vlny.

Kniha vznikla v tandemu s již dosti populárním filmem (Živa 2022, 4: CXIX–CXX) a byla by opravdu škoda, kdyby zůstala v jeho stínu. Má mnohem větší prostor představit nejrůznější tvory, kteří s námi hlavní město sdílejí, aniž si jich většina z nás všimne. Anebo si jich všimáme, ale nic o nich nevíme, a tak máme tendenci je coby nezvané hosty zahubit či vypudit. Jenže když známe nějakou rostlinu nebo živočicha jménem a něco zajímavého se o nich dozvíme, začne nám být hloupé je zničit, když nám koneckonců většinou nijak nevadí. Řekla bych, že jednou z reakcí na přečtení této knihy může být něžný vztah (nebo aspoň nějaký vztah) k nezvanému a často efemérnímu životu ve městě. Vždyť vytrhnout merlík trpasličí je těžší než „vyrvat“ plevel.

Praha je území s pestrou geomorfologií, třeba šneků tu žije víc druhů než v průměrné chráněné krajinné oblasti. Není tedy divu, že tu potkáme spoustu vzácných rostlin i živočichů, kteří tu tak nějak zbyli v ostrůvkách původní přírody obklopených betonem a asfaltem. O těch se většinou ví, žijí v neobvykle husté síti pražských chráněných území a staráme se o jejich záchranu. Někdy s až neuvěřitelným úsilím, jak se o tom dočteme v kapitole o modráskovi východním a okáčí skalním.

Těžiště knihy je ale u méně známých a často přehlížených přistěhovalců. Řada původních druhů naší flóry a fauny, podobně jako řada lidí, mimo město strádala a v urbánním prostředí našla nový, mnohdy lepší domov. Některým to šlo snadno – domy jsou bezpečnější hnízdiště než skály, ale někteří se museli opravdu snažit. Třeba slípka zelenonohá se kvůli pobytu v teple města naučila hnízdit na stromě, i když tam neumí vyletět. Vedle urbánních populací našich druhů zde žijí i potomci řady migrantů ze zahraničí, kteří se včlenili do pražské přírody, aniž to mnohdy vzbudilo větší pozornost. Někteří vytvořili celé nové biotopy, jako třeba akát (pražský Čerokéz) nebo pajasán (grázl i citlivka), jiní se někde nenápadně krčí (kuřinka solná). Jinotajné názvy kapitol přitáhnou pozornost: objevíme, že duchem od Hladové zdi je plch velký, zjistíme, kde jsou nejlepší mesas de Praga, nebo se projdeme slanými vádí i Bermudami v křoví. A pozor, konečně se dozvíme, kdo že je to ta pražská kavárna!

Knihu sepsala čtveřice autorů, kteří se dlouhodobě zabývají nejen popularizací, ale i jiným přístupem k přírodě. Prolézají křoví na periferiích měst, ničí lesy, aby v nich mohli žít vzácní motýli, vystavují hmyz. Zde se ale dostali na novou úroveň. Planeta Praha je napsaná skvěle, přetéká nápady a přečtete ji na jeden zátah. Kniha má svižnou grafickou úpravu a ilustrace, snad jen fotky bych vytiskla na jiný papír. Je to ten typ knížky, kterou potěšíte mladě smýšlejší rodinné příslušníky a která vám bude cestou po pražském chodníku rezonovat v hlavě. A na závěr vzkaz autorům – co takhle pokračování? I další města by si zasloužila zavítat do našich obydlí.

Vydala Jana Kostecká – Jakost, Praha 2022, 336 str. Doporučená cena 499 Kč

Katalog originálních kreseb v prodeji na https://www.dropbox.com/s/7ox9bwnirw1ecup/katalog_pdf?dl=0